

NOGMAALS RENTE IN DE KOSTPRIJS

door C. B. A. Kramers, ec. drs.

In de discussie uitgelokt door een artikel van Prof. A. M. van Rietschoten in het nummer van november 1958 zijn door de heren R. de Koning en W. G. Brugge hun meningen kenbaar gemaakt. De eerste is een medestander de tweede een tegenstander van Prof. van Rietschoten. In het hiernavolgende wil ik me aan de zijde scharen van de heer W. G. Brugge. Aangezien de heer R. de Koning geen wezenlijk nieuwe argumenten ter tafel brengt, zal ik van een bespreking van zijn artikel afzien, hoewel ik niet met al zijn aanvullingen accoord kan gaan.

De argumenten van de heer W. G. Brugge neem ik alle over, hoewel ook hier op detailpunten bij mij een andere mening leeft.

Ik wil echter deze materie nog eens van een andere zijde bekijken.

Na lange strijd zijn de bedrijfseconomen het erover eens geworden, dat de rente over het totale in een onderneming aangewende vermogen onder de kosten gerekend dient te worden en niet alleen de rente, die toevallig betaald dient te worden.

Men stelt dan, dat de te gebruiken rentevoet, de z.g. algemene rentevoet moet zijn.

Dit houdt in, dat voor het bestanddeel rente in de kostprijs een zekere norm is gesteld. De verschillen, die in werkelijkheid bestaan tussen deze algemene rentevoet en de b.v. voor een obligatie-lening te betalen rente zijn derhalve financieringsverschillen, welke ontstaan zijn door het in deze gevoerde beleid. Deze verschillen vermeerderen of verminderen de ondernemerspremie en beïnvloeden daarom de winst en niet de kosten.

In navolging daarvan kan gesteld worden, dat ook verschillen ontstaan door de min of meer doelmatige verdeling van het totale benodigde vermogen in eigen en vreemd vermogen tot de beleidssfeer en derhalve niet tot de kosten behoren.

Prof. van Rietschoten vraagt zich nu af, of de belasting geheven op de winst, waartoe fiscaal ook de ingecalculerde rente over het eigen vermogen behoort, al dan niet tot de kosten gerekend dient te worden, althans voorzover zij betrekking heeft op de rente over het eigen vermogen. Van andere fiscale winstgedeelten, die bedrijfseconomisch kosten zijn, wordt in het artikel afgezien.

Dit heeft tot consequentie, dat de in te calculeren rente over het eigen vermogen tweemaal zo hoog wordt, als de algemene rentevoet aangeeft. Aangenomen moet worden, dat in elke onderneming een zeker gedeelte eigen vermogen aanwezig moet zijn. Hoe groot dit gedeelte moet zijn, wordt niet alleen door de rentekosten bepaald, doch mede op grond van vele andere factoren. Daar dit tezeer op het terrein van de financieringsleer komt, zullen we ervan uitgaan, dat financieringstechnisch voor iedere onderneming in een bepaalde bedrijfstak eenzelfde optimum bestaat, waardoor de verhouding eigen tot vreemd vermogen objectief vast komt te staan. Het is nu mogelijk om op grond van deze objectieve norm voor het vreemde vermogen de algemene rentevoet en voor het eigen vermogen het dubbele daarvan als omrekenfactor te nemen.

We krijgen dan weer een zekere normatief bepaalde kostenfactor rente in de kostprijs. Elk bedrijf zal dan tevens duidelijk zien, in hoeverre haar reële vermogenssamenstelling afwijkt van de normatieve.

Op het eerste gezicht kan dit voor het bedrijfsleven dus grote voordelen

hebben. Wat is er echter gebeurd? Stel de algemene rentevoet is 4 %. Vroeger werd in de kostprijs ingecaluleerd een rente over het vreemd vermogen van $\pm 4 \%$ en een rente over het eigen vermogen van 0 %. Daarna kwam een periode, waarin het totale vermogen voor de kostprijs 4 % rente droeg. Nu zou de situatie zo worden, dat het oude verschil van 4 % weer ontstaat doch aan de andere kant n.l. het vreemd vermogen draagt 4 % rente en het eigen vermogen 8 %.

De argumenten, welke ik aan wil voeren om aan te tonen, dat het opnieuw binnenhalen in de kostprijsberekening van een verschil in rentevoet te veroordelen is, zijn de volgende:

- 1) de voornaamste reden om de rente over het eigen vermogen in de kostprijs op te nemen, was niet de angst, dat daardoor het eigen vermogen een te geringe beloning toe zou komen, doch het feit, dat door het niet opnemen de kosten van het vermogensbeslag door de produkten niet juist werden gecalculeerd, waardoor beslissingen op foutieve kostprijzen zouden worden gebaseerd;
- 2) het eigen vermogen in een onderneming wordt in de eerste plaats aangewend om boven de normale rentevergoeding inkomen te verwerven. Zou op lange termijn blijken, dat de opbrengst in een onderneming steeds gelijk is aan de kosten, waardoor als inkomen voor de vermogensverschaffers slechts de voor de helft wegbelaste ingecaluleerde rente overblijft, dan zal elk rechtgeaard belegger liever de onderneming liquideren en risicomijdend beleggen. Dit brengt hem - bovendien zonder zorgen - het dubbele op;
- 3) het gekunstelde van het tegen het dubbel tarief berekenen van de rente over het eigen vermogen blijkt uit het feit, dat als omrekeningsfactor gebruikt is het afgeronde voor de vennootschapsbelasting geldende tarief. Voor elke onderneming welke daar niet onder valt, moet de omrekeningsfactor eigenlijk ontleend worden aan de inkomstenbelasting met haar oplopende percentage;
- 4) het bedrijfseconomisch onjuist zijn van de fiscale inkomensbepaling mag niet tot gevolg hebben, dat de kostprijs Theorie aangepast moet worden, doch dat het fiscale standpunt herzien dient te worden.
Afgezien van de bij vennootschappen optredende dubbele belastingheffing, is zowel degene, die renteinkomen uit risicomijdend vermogen geniet, als degene, die dit uit risicodragend vermogen doet, daarover een gelijke belasting verschuldigd.

Als conclusie wil ik daarom stellen, dat de winstbelasting - in welke vorm dan ook geheven - niet tot de kostprijscomponenten behoort.

Tot slot zou ik in het betoog van prof. van Rietschoten nog een zwakke stee willen aanwijzen en wel daar waar hij op grond van enkele overwegingen concludeert, dat de belasting op de rente een kostprijsfactor is. Mijns inziens draait hij daar oorzaak en gevolg om. Is het gekozen standpunt n.l. juist, dan zijn de opgenomen overwegingen omtrent de aanbiedingsprijzen en de winstbepaling waar. Prof. van Rietschoten gaat bij zijn overwegingen te duidelijk uit van het standpunt, dat zijn opvatting inzake de belasting op de rente over het eigen vermogen juist is. Daardoor krijgen de bedoelde overwegingen een waarheidsgetrouwe tint.

Een conclusie gebaseerd op een onware praemisse kan echter logisch wel juist uit de praemissen voortvloeien, doch is daarom nog niet persé waar. Nagegaan moet worden of de praemissen waar zijn. Dit was overigens ook de bedoeling van prof. van Rietschoten, getuige zijn initiatief tot deze discussie.